

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Pavla Molka a JUDr. Barbary Pořízkové v právní věci žalobce: **W. R. D.**, zast. JUDr. Marošem Matiaškem, LL. M., advokátem se sídlem U Klavírky 1351/8, Praha 5, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 3. 2017, č. j. OAM-397/ZA-ZA02-ZA08-2015, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. 9. 2018, č. j. 29 Az 32/2017 - 69,

takto:

- I. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. 9. 2018, č. j. 29 Az 32/2017 - 69, **se zrušuje.**
- II. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 23. 3. 2017, č. j. OAM-397/ZA-ZA02-ZA08-2015, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- IV. Ustanovenému zástupci žalobce **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů ve výši 6 800 Kč. Tato částka bude vyplacena JUDr. Maroši Matiaškovi, LL. M., advokátovi se sídlem U Klavírky 1351/8, Praha 5, z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Ministerstvo vnitra (dále jen „žalovaný“) rozhodlo výše označeným rozhodnutím ze dne 23. 3. 2017, že se žalobci neuděluje mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“).

[2] Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu ke Krajskému soudu v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“), který ji v záhlaví uvedeném rozsudkem zamítl. Krajský soud poukázal na rozpory a nejasnosti, které podle něj vypovídají o účelovém charakteru jeho tvrzení. V žádosti o mezinárodní ochranu žalobce uvedl, že má pět bratrů. O jednom neví, kde je, v pozdějším pohovoru uváděl, že byl členem ústředního výboru a v roce 1997 zmizel, dva žijí v Addis Abebě a dva v oblasti Afár. V rámci pohovoru pak uvedl, že dva bratři odjeli ze země, někde se ztratili,

neví, kde jsou. Při jednání soudu žalobce nově uvedl, že se od přátel dozvěděl, že jeho dva bratři byli zabití. Tyto skutečnosti však uváděl nekonkrétně a nevysvětlil, jak mělo k těmto událostem dojít.

[3] V žádosti také uváděl, že opustil vlast díky vzdělávací cestě do České republiky, zároveň ale měl ve své práci národnostní komplikace s nadřízenými, kteří jsou jiné národnosti, byl i ve vězení, snažil se odejít ze země, využil možnosti studovat a nechtěl se vrátit. Kdyby se vrátil, jistě by ho uvěznil, protože nepokračoval ve škole, a tak pošpinil jméno své země. V rámci pohovoru později uvedl, že celá rodina podporovala Oromskou osvobozenickou frontu (dále jen „OLF“), on se stranou přímý kontakt neměl, ale prostřednictvím bratra T. prodával noviny a shromažďoval peníze. Dále uvedl, že bratr i ostatní, včetně strýce, byli vězněni. Popsal, že byl v roce 2005 také uvězněn, protože byl účastníkem pouličních demonstrací, házel kameny a páčil pneumatiky, on ale nic takového nedělal, přesto ho odvezli na farmu, kde ostatní vězni pracovali, on ne, protože byl nemocný. V rámci pozdějšího pohovoru však tuto skutečnost popsal již zcela jinak, uvedl, že byl zavřený 6 měsíců, v jedné místnosti jich bylo až 500, věznicí prochází řeka, když jim zavřeli vodu, museli z ní pít, jsou tam zemědělské usedlosti, kde sbírali pomeranče, cibuli, tabák a další. V žalobě pak tvrdil, že byl využíván k otrockým pracím. Podle krajského soudu žalovaný nepochybil, když zamítl žádost odůvodněnou tím, že žalobce sděloval rozporuplné informace o svém zadržení v roce 2005 a vlast opustil téměř po dalších deseti letech. Za nedůvěryhodná a rozporná označil i tvrzení, že měl žalobce v zemi původu národnostní problémy se zaměstnavateli, ale zároveň ho zaměstnavatelé potřebovali, takže mu i přes všechny politické potíže vymohli návrat do zaměstnání a poté byl vybrán pro studium v cizině a majitel firmy mu zařídil vycestování.

[4] Krajský soud shledal, že stav demokracie v žalobcově zemi původu je problematický, to však dle setrvalé judikatury samo o sobě není důvodem pro udělení azylu. Podle krajského soudu žalobce prakticky nesdělil nic, co by mohlo vést žalovaného k závěru, že byl ve své vlasti azylově relevantně pronásledován, neboť jeho sdělení byla značně nekonkrétní, a pokud by měl soud přistoupit na jejich věrohodnost, popisovala minimálně časově velmi vzdálené problémy. Zcela jistě tak nemohly dosáhnout intenzity, která je nutná k závěru o azylově relevantních problémech zdůvodňujících opuštění vlasti. Žalobce navíc sám sdělil, že jeho rodina byla dobře ekonomicky situovaná. Nebyly proto splněny podmínky pro udělení azylu ani humanitárního azylu.

[5] Krajský soud se se žalovaným ztotožnil i v otázce hodnocení ohrožení vážnou újmou ve smyslu § 14a zákona o azylu. Žalobce totiž uváděl 20 let staré problémy, které nevypovídají o tom, že by měl být nyní v zemi původu trestán. Navíc od chvíle, kdy opustil vlast, uplynuly již další čtyři roky. Žalobce byl vyslán na studijní pobyt do ČR, který však neabsolvoval, odjel do Švédska, byl navrácen do Rakouska, vlast opustil bez problémů, takže krajský soud dospěl k závěru, že mu v případě návratu do vlasti nehrozí azylově relevantní vážná újma.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření k ní

[6] Žalobce (dále „stěžovatel“) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[7] Činnost stěžovatele a jeho rodiny v zemi původu je třeba chápat jako realizaci politických práv zakotvených v oddílu druhém Listiny. Stěžovatel i jeho rodina se aktivně podíleli na činnosti strany OLF, stěžovatel byl kamelotem a shromažďoval pro stranu finanční prostředky, jeho bratr

pokračování

byl dokonce členem ústředního výboru OLF. Činnost stěžovatele tedy lze podřadit pod pojem „uplatňování politických práv a svobod“, jak jej chápe § 12 písm. a) zákona o azylu a jak byl vyložen v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 8. 2008, č. j. 2 Azs 45/2008 - 67, publ. pod č. 1713/2008 Sb. NSS.

[8] Zároveň byl naplněn i důvod podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Byl totiž pronásledován pro zastávání politických názorů ve svém domovském státě. Stěžovatel opakovaně poukazuje na obsah příručky Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky k postupům pro určování právního postavení uprchlíků (dále jen „Příručka UNHCR“), jejímž účelem je objasnit základní terminologii a sjednotit postupy jednotlivých států při posuzování žádostí o mezinárodní ochranu. Dle citované příručky je nezbytné chápat pojem „politický názor“ v širokém slova smyslu. K naplnění termínu „politický názor“ postačí již skutečnost, je-li takový názor žadateli připisován. Příručka UNHCR dále uvádí, že v procesu posuzování žádosti o udělení mezinárodní ochrany musí žadatel prokázat, že má skutečně obavy z pronásledování pro své názory. Předpokladem toho je, že žadatel zastává názory, které nejsou tolerovány ze strany úřadů a které kritizují jejich politiku a metody. Dále se předpokládá, že tyto názory se staly předmětem pozornosti úřadů nebo je žadateli přisuzují. Stěžovatel obě tyto podmínky splňuje a v řízení je taktéž řádně tvrdil. Krajský soud ani žalovaný tomu však nevěnovali dostatečnou pozornost, přestože stěžovatelova rodina již byla rozsáhle pronásledována ze strany státních orgánů a její členové byli v důsledku politické angažovanosti svévolně odsouzeni k trestům odnětí svobody. Podle čl. 10 odst. 1 písm. e) směrnice 2011/95/EU o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“), přihlíží členský stát při posuzování důvodů pronásledování mimo jiné k politickým názorům, které zahrnují zejména zastávání názorů, myšlenek nebo přesvědčení ohledně potenciálních původců pronásledování a jejich politik nebo postupů, bez ohledu na to, zda žadatel podle dotyčných názorů, myšlenek nebo přesvědčení jednal. Není rozhodující, zda sám stěžovatel vyjadřoval politickou podporu straně OLF či v současné době straně Ginbot 7. Není rozhodné ani to, zda s výše uvedenými politickými subjekty stěžovatel jakkoliv jinak sympatizoval. Dostatečné je již to, že stěžovateli státní orgány tuto politickou afilii připisovaly, což žalovaný ani krajský soud nezpochybnili. Podle článku 10 odst. 2 kvalifikační směrnice přitom při posuzování, zda má osoba odůvodněnou obavu z pronásledování, není důležité, zda skutečně má rasové, náboženské, národnostní, sociální nebo politické charakteristické rysy, které vedou k pronásledování, jestliže původce pronásledování tyto rysy osobě připisuje. Ve stěžovatelově zemi původu vede sebemenší napojení na státem pronásledované politické skupiny k pronásledování, hrozbě vězení či jiné újmě. O současné situaci lidských práv a jejich porušování nadto svědčí četné zprávy založené ve spise. Stěžovatel v průběhu řízení uváděl, že jeho bratr v důsledku své politické činnosti zmizel, jeho další dva bratři mají být také mrtví, strýc stěžovatele byl odsouzen k dlouholetému trestu odnětí svobody a stěžovatelův otec byl kvůli činnostem rodiny vyslýchán. Chování státních orgánů nasvědčuje tomu, že ani v případě stěžovatele nelze vyloučit značné riziko, které mu v souvislosti s politickými aktivitami rodiny hrozí. Stěžovatel a jeho rodina omezili své protivládní aktivity právě proto, že byli vystaveni enormnímu tlaku ze strany státních orgánů, jenž vedl k zatýkání, uvěznění, zákazu vycházení z domu, pronásledování a prohledávání dokumentů v obydlí rodiny. Perzekuce přitom nepřestává být perzekucí pro účely Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, publ. pod č. 208/1993 Sb., proto, že pronásledovaná osoba může eliminovat újmu v zemi původu tím, že nevykonává svou aktivitu. Jednání, jemuž byli on a jeho rodina vystaveni, lze podřadit článku 9 odst. 2 písm. a), b) a c) kvalifikační směrnice. K umožnění odjezdu ze země stěžovatel připomíná, že je v zájmu režimů flagrantně porušujících lidská práva nechat své

odpůrce ze země odcestovat a eliminovat tak případné „problémy“, jež by přítomnost takových osob mohla pro režim znamenat.

[9] Z těchto důvodů u sebe spatřuje také hrozbu vážné újmy ve smyslu § 14a zákona o azylu. Krajský soud ani žalovaný nevyvrací porušování lidských práv spočívající mimo jiné v mučení, nelidském a ponižujícím zacházení a trestání osob, které vyjadřují nesouhlas se současným vedením země a politickou situací v Etiopii. Není tedy možno přisvědčit tomu, že takové jednání nehrozí stěžovateli, když z dostupných materiálů naopak vyplývá, že přívrženci opozičních politických stran jsou ze strany vládních složek perzekvováni. Skutečnost, že s útlakem se již stěžovatel i jeho rodina v minulosti setkali, jen podporuje závěr o tom, že je zde důvod domnívat se, že vážná újma stěžovateli v případě návratu do země původu skutečně hrozí. Závěry krajského soudu a žalovaného jsou v hrubém rozporu s obsahem spisového materiálu, a rozsudek krajského soudu je tedy nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů. Jako relevantní měly být zhodnoceny i události, jež se odehrály ve vzdálenější minulosti, neboť právě ty jsou zásadní pro založení důvodu pronásledování stěžovatele a jeho rodiny v zemi původu.

[10] K údajným rozporům ve svých výpovědích stěžovatel připomíná, že se nachází mimo území své země původu již delší dobu a kontakt s příbuznými a jinými osobami je více než složitý. Stěžovatel se domnívá, že neměl žádnou možnost jakkoliv jinak doložit tvrzené skutečnosti, neboť jako osoba žádající o mezinárodní ochranu přirozeně nemůže mít k dispozici žádné oficiální dokumenty vydané orgány země původu. Popis okolností uvěznění v jednotlivých pohovorech není dle jeho názoru ve vzájemném rozporu, když je zjevné, že byl vězněn v zemědělských oblastech, kde byli vězni využíváni na práci na farmách. Není tedy důvod domnívat se, že by záměrně měnil obsah svých tvrzení. Navíc pokud měl správní orgán za to, že stěžovatelova výpověď a uváděné skutečnosti jsou nevěrohodné, měl podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 2. 2008, č. j. 1 Azs 18/2007 - 55, povinnost pokusit se rozpory ve spolupráci se stěžovatelem odstranit, což se nestalo.

[11] Ze všech těchto důvodů navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení.

[12] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti připomněl, že žalovaný pouze jako nezletilý roznášel stranické noviny a ostatní materiály v letech 1995 – 1997, tedy téměř dvacet let před vycestováním, a není doloženo, že by právě to byl důvod jeho uvěznění v roce 2005 či že by byl vůbec uvězněn. Žalovaný se také podivuje nad tím, že by byl poté vyslán na pracovní stáž do ČR a předtím vyjížděl na pracovní cesty do Súdánu. Za účelový postup stěžovatelova právního zástupce žalovaný označil jeho vysvětlení rozporů ve výpovědích poukazem na neznalost prostředí a českého právního řádu, vzhledem k tomu, že k provedení pohovoru nemusí stěžovatel český právní řád vůbec znát. Navrhuje, aby byla kasační stížnost zamítnuta.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[13] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[14] Kasační stížnost je důvodná.

[15] Stěžovatel rozporuje důvody, pro které mu nebyl udělen azyl podle § 12 písm. a) či b) zákona o azylu, případně doplňková ochrana podle § 14a téhož zákona.

pokračování

[16] Naplnění důvodů podle těchto tří ustanovení spadá v událostech, které v různých obdobích zažil ve své zemi původu, jak uvedl jednak v žádosti o udělení mezinárodní ochrany, jednak ve dvojici pohovorů z dubna 2015 a prosince 2016. Vypověděl, že v letech 1995 až 1997 roznášel stranické noviny a další materiály sympatizantům opoziční strany OLF, jež je od roku 2011 zakázána a jejímiž členy byli členové jeho rodiny. Jeho bratr byl členem jejího ústředního výboru a je od roku 1997 pohřešován. Dva z jeho bratrů odjeli ze země. Jeho otec byl vězněn čtyřikrát, naposledy v roce 2010, i nyní je pod kontrolou státního aparátu. V roce 2005 byl stěžovatel na šest měsíců uvězněn bez soudu. V roce 2010 byl svědkem nehody automobilu, v němž byli dva opilí pracovníci etiopského ministerstva obrany. Poté, co zveřejnil fotografie na sociální síti, byl zavolán k výslechu a byl mu zabaven mobilní telefon. Nyní je příznivcem strany Ginbot 7. Do zahraničí se pokusil nejprve odejít v roce 2010 přes Súdán, kde se ale cítil ohrožen, takže se vrátil. V roce 2015 pak odešel na pracovní sáz do ČR.

[17] Žalovaný nerozporoval přímo stěžovatelův azylový příběh, nicméně shledal, že stěžovatelovu činnost nelze podřadit pod uplatňování politických práv a svobod ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu a zejména s ohledem na bezproblémovost jeho odchodu ze země neshledal ani odůvodněný strach z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b), ani hrozbu vážné újmy ve smyslu § 14a zákona o azylu.

[18] Krajský soud se ve svém zamítavém rozsudku zaměřil jednak na časový odstup stěžovatelova odchodu ze země původu od jím popisovaných incidentů, jednak na rozpory mezi dvojicí pohovorů v řízení před žalovaným a ve vztahu k tvrzením uvedeným v žalobě.

[19] Nejvyšší správní soud nejprve konstatuje, že tyto rozpory ve výpovědích neshledává, respektive že některým odchylkám ve stěžovatelově líčení skutkového stavu nelze připsat závažnost, kterou jim připisoval krajský soud, naopak za akceptovatelné je třeba označit vysvětlení obsažené v kasační stížnosti. Žádný rozpor soud nespátřuje v tom, jak stěžovatel vypovídal o svých bratrech. Vývoj tvrzení od zmizení bratrů k jejich údajnému zabití sice stěžovatel nijak nedoložil ani nekonkretizoval, to je však možno přičíst tomu, že již přes tři roky není na území své země původu a sám uváděl, že tyto informace získal pouze zprostředkovaně. Údajné rozpory v popisu věznice, kde měl být stěžovatel vězněn v roce 2005 po pouličních demonstracích, Nejvyšší správní soud vůbec nespátřuje. Při pohovoru 23. 4. 2015 uvedl, že byl ve vězení 200 kilometrů severně od Addis Abeby: *„Byla tam fyzická práce, které jsem se ale nezúčastnil, protože jsem byl zraněný. Ta věznice měla svou farmu, kde se pěstovaly pomeranče, cibule atd. takže většina vězňů pracovala, já jsem byl nemocný, takže jsem nepracoval.“* Při pohovoru 19. 12. 2016 vypověděl: *„Za 6 měsíců to bylo těžké, od fyzických trestů, v jedné místnosti nás bylo až 500 lidí, vězňáci prochází jedna řeka, někdy zavírali vodu a my jsme museli pít tu vodu z řeky. Nebylo to dobré, je to jedna z nejhorších věznic, dále otrocká práce kolem věznice, jsou tam zemědělské usedlosti, sbírali jsme pomeranče, cibule, tabák a další. A fyzické napadení.“* Jediný rozpor je zde v tom, že první pohovor spíše vyznívá, že stěžovatel ve vězení vůbec nepracoval, zatímco v druhém pohovoru spojení „sbírali jsme“, naznačuje, že někdy pracoval i on sám. Není úkolem soudu, aby nyní autoritativně určoval, zda tím chtěl stěžovatel říct, že kvůli zranění pracoval jen menšinu času, nebo zda naopak spojení „sbírali jsme“ vypovídalo spíše o obecných podmínkách ve vězení, než o jeho vlastní práci. Dost dobře však nelze jen na této odchylce, navíc při vědomí, že stěžovatelova výpověď byla překládána z amharštiny, shledat vnitřní rozpornost jeho výpovědi. Je spíše třeba připomenout rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 6. 2010, č. j. 9 Azs 16/2010 - 229: *„Navíc nelze pominout ani to, že některé nesrovnalosti mohou mít i jiné vysvětlení jako např. časový odstup jednotlivých událostí, o kterých stěžovatel a) hovořil, jeho zapominání a z něho pramenící snaha za každou cenu během pohovoru uvést nějaká konkrétní data, rozdílné chápání některých výrazů, kvalita a způsob tlumočení atd.“*

[20] Poslední rozpor spatřoval krajský soud v tom, že si stěžovatel na straně jedné stěžoval na národnostní problémy se zaměstnavatelem, na druhé straně byl vybrán pro studium v cizině a zaměstnavatel mu zařídil vycestování. Podle krajského soudu si „*v tomto směru natolik protirečí, že je nelze hodnotit jinak, než jako naprosto nedůvěryhodná.*“ Stěžovatel má pravdu, že tato dílčí úvaha krajského soudu je nepřezkoumatelná ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Krajský soud totiž fakticky nepoukazuje na rozpor ve stěžovatelových výpovědích, nýbrž na to, že z jeho pohledu by stěžovatelův zaměstnavatel postupoval zcela nelogicky, kdyby mu na straně jedné komplikoval život pro jeho oromskou národnost, na straně druhé jej nechal vycestovat do Evropy. Stěžovatel sám ovšem tento postoj vysvětluje tím, že etiopské orgány nebránily jeho vycestování ze země, neboť se vycestováním nepohodlných občanů „zabavují problému“, stejně tak je možno tento rozpor vysvětlit určitou proměnlivostí, nesystematičností až chaotičností, která provází pronásledování národnostních či politických skupin v Etiopii i podle zpráv o zemi původu založených ve správním spise. Nejvyšší správní soud tedy vnímá stěžovatelův azylový příběh jako dosud účinně nezpochybněný, ostatně tak k němu přistupoval i sám žalovaný.

[21] Žalovaný totiž zamítnutí žádosti o mezinárodní ochranu postavil zejména na časovém aspektu, tedy na odstupu mezi tvrzenými akty pronásledování a stěžovatelovým vycestováním ze země. Tento časový aspekt dopadá různým způsobem na trojici důvodů pro udělení mezinárodní ochrany, jichž se stěžovatel alternativně dožaduje.

[22] Podle § 12 písm. a) zákona o azylu se azyl udělí cizinci, který „*je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod*“. Stěžovatel má pravdu, že Nejvyšší správní soud označil za uplatňování politických práv a svobod výkon všech práv, která jako politická práva vnímá Listina základních práv a svobod, neboť citované ustanovení má fakticky svůj původ v jejím čl. 43, takže je namístež při jeho výkladu respektovat její vnitřní systematiku. V první právní větě rozsudku ze dne 13. 8. 2008, č. j. 2 Azs 45/2008 - 67, k tomu Nejvyšší správní soud uvedl: „*Ustanovení § 12 písm. a) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, musí být vykládáno souladně s čl. 43 Listiny základních práv a svobod a její celkovou systematikou, a to jednak proto, že má toto ustanovení ústavního pořádku vyšší právní sílu, a jednak proto, že je § 12 písm. a) zákona o azylu promítnutím této ústavní normy na zákonné úrovni. Za politická práva a svobody tudíž musejí být pokládána politická práva ve smyslu hlavy druhé oddílu druhého Listiny základních práv a svobod, včetně svobody projevu a práva na informace podle jejího čl. 17.*“

[23] Stěžovatel nicméně zmiňoval uplatňování politických práv a svobod pouze ve vztahu k tomu, že v letech 1995 až 1997 roznášel noviny a že v roce 2010 zveřejnil na sociální síti fotografie nabouraného automobilu. V přímé souvislosti s těmito aktivitami však nijak pronásledován nebyl, neboť časový odstup od doby, kdy jako desetiletý chlapec roznášel noviny, je opravdu příliš velký a po zveřejnění fotografií v roce 2010 sám uvedl, že se mu úředníci pouze vysmívali a odebrali mu mobil, což jsou činy, které samy o sobě nedosahují intenzity pronásledování. Nejintenzivnější akt jeho přímého pronásledování, tedy půlroční věznění bez soudu, mělo být důsledkem „zátahu“ po demonstracích v roce 2005, kterých se však podle vlastních slov ani nezúčastnil. Z ničeho přitom neplyne, že by se i v rámci § 12 písm. a) zákona o azylu měl aplikovat koncept „připisovaného politického přesvědčení“, který je používán při aplikaci jeho § 12 písm. b).

[24] Podle § 12 písm. b) zákona o azylu se azyl udělí cizinci, který „*má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má (...)*“. Podle názoru Nejvyššího správního soudu stěžovatelův výše shrnutý azylový příběh naplňuje podmínky citovaného ustanovení. Klíčová je otázka, zda má odůvodněný strach z pronásledování z některého z azylově relevantních důvodů. Ve stěžovatelově příběhu se objevují důvody národnostní a také důvod

pokračování

příslušnosti k určité sociální skupině a zastávání určitých politických názorů ve státě. Pronásledování z důvodu národnosti uváděl stěžovatel pouze ve vztahu ke svému zaměstnavateli, a to ještě velmi obecně a způsobem, který sice nebyl přímo vnitřně rozporný, jak uváděl krajský soud, nicméně zároveň nebyl natolik jednoznačný, že by postačoval ke shledání odůvodněného strachu z pronásledování z tohoto důvodu.

[25] Zato obavy z pronásledování z důvodu politického přesvědčení vylíčil stěžovatel způsobem, který žalovaný ani krajský soud nevyvrátili, a tyto obavy u něj proto měly být shledány. Nebyl totiž vyvrácen stěžovatelův příběh, kde se vylíčil jako chlapec z rodiny, jejíž členové patřili k opoziční a později zakázané straně OLF, jeho bratr byl jejím vysokým představitelem a poté zmizel, jeho otec byl opakovaně zatčen a vězněn a při jednom ze „zátahů“ po demonstracích v roce 2005 byl na půl roku bez soudu uvězněn i sám stěžovatel. Jím popisované uvěznění bez soudu je nesporně dostatečně intenzivním zásahem do jeho práv, aby mohlo být označeno za akt pronásledování ve smyslu citovaného ustanovení i ve smyslu čl. 9 odst. 1 písm. a) kvalifikační směrnice, neboť jde o porušení zákazu trestu bez zákona, tedy nederogovatelného práva ve smyslu čl. 7 a čl. 15 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

[26] Ze stěžovatelova příběhu je přitom patrné, že tento akt pronásledování byl důsledkem politického přesvědčení, které sdílela stěžovatelova rodina, jejíž členové za to byli postihováni ještě intenzivněji, a které bylo stěžovateli přinejmenším připisováno, ostatně on sám jej již v pohovorech zdůvodňoval právě svým propojením na politickou stranu OLF, počínaje již kolportováním tiskovin v dětském věku. Při aplikaci § 12 písm. b) zákona o azylu přitom stačí právě takové připisované politické přesvědčení, jak plyne z výše citovaného rozsudku č. j. 2 Azs 45/2008 - 67, jehož třetí právní věta zní: *„Za předpokladu, že původci pronásledování žadatelů o mezinárodní ochranu jeho politické přesvědčení připisují, není pro účely posouzení spojitosti mezi pronásledováním a azylově relevantními důvody ve smyslu § 12 písm. b) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, vykládaného v souladu s čl. 10 odst. 2 směrnice 2004/83/ES, rozhodné, zda žadatel politické názory, pro které je pronásledován nebo pro které mu pronásledování hrozí, skutečně zastává.“* Čl. 10 odst. 2 nynější kvalifikační směrnice obsahuje totožné pravidlo jako dřívější kvalifikační směrnice, která byla aplikována v citovaném rozsudku.

[27] Žalovaný a krajský soud odůvodněnost obav z pronásledování zpochybňovali jednak tím, že stěžovatel měl v Etiopii dobře placenou práci a zaměstnavatel sám mu zařídil vycestování, a jednak časovým odstupem jeho vycestování od doby věznění. Nejprve je třeba vyjasnit, že sám fakt dobře placené práce u soukromého zaměstnavatele nijak nevyvrací případné obavy z pronásledování ze strany veřejné moci v zemi původu. Na další argumenty pak stěžovatel dosud nevyvráceným způsobem zareagoval již v obou pohovorech. V nich vysvětlil, že po svém věznění a po dalším menším incidentu po zveřejnění fotografií v roce 2010 byl rozhodnut z Etiopie odcestovat, ovšem první pokus o odchod si rozmyslel již v Súdánu, kde se obával zavraždění. Na možnost cesty přes Středozemní moře rezignoval po informacích o nehodách, které provázely překonávání moře, takže nakonec využil až vycestování za účelem školení. Nejvyšší správní soud pak již v rozsudku ze dne 22. 8. 2017, č. j. 9 Azs 96/2017 - 74, akceptoval devítiletý časový odstup mezi událostí vedoucí k odchodu a odchodem samotným a za podstatnou označil souvislost mezi těmito událostmi vzdálenými od sebe devět let. Jde přitom o názor obecný, takže na jeho použitelnosti nic nemění to, že v citovaném rozsudku šlo o ukrajinského novináře, zatímco nyní jde o etiopského slévače.

[28] Lze tedy uzavřít, že podle stěžovatelova azylového příběhu, tak jak vyplývá zejména z dvojice pohovorů provedených žalovaným, bylo namístě shledat, že byl vystaven odůvodněnému strachu z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu.

[29] Za situace, kdy podle názoru soudu byly dány důvody pro udělení mezinárodní ochrany ve formě azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu, již není třeba samostatně posuzovat, zda byly dány také důvody pro udělení doplňkové ochrany podle jeho § 14a. I k této otázce sice směřovala menší část kasační stížnosti, nicméně udělení mezinárodní ochrany ve formě azylu má podle § 28 odst. 1 zákona o azylu přednost před udělením doplňkové ochrany. Bude tedy na žalovaném, aby stěžovateli buď udělil azyl podle § 12 písm. b) zákona o azylu, nebo aby účinně zpochybnil stěžovatelův azylový příběh či aby shledal důvody, proč mu azyl udělit nelze. Teprve v takovém případě by bylo namístě zvažovat udělení doplňkové ochrany, a to na základě případně doplněného zjišťování skutkového stavu. K takové možnosti se tedy v tuto chvíli Nejvyšší správní soud nebude vyjadřovat.

IV. Závěr a náklady řízení

[30] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil.

[31] Jelikož již v řízení před krajským soudem byly dány důvody pro zrušení rozhodnutí správního orgánu [§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.], zdejší soud zrušil i rozhodnutí žalovaného a vrátil mu věc k dalšímu řízení (§ 78 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Žalovaný je v dalším řízení vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).

[32] Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. rozhodne Nejvyšší správní soud v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalovaného, o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským soudem. Žalovaný, který neměl v řízení úspěch, nemá ze zákona právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.). Stěžovatel měl ve věci plný úspěch, proto by mu soud dle § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., přiznal náhradu nákladů řízení, avšak žádné náklady řízení mu nevznikly, neboť náklady jeho právního zastoupení v řízení o kasační stížnosti hradí soud a jiné náklady netvrdil. Žádný z účastníků tedy nemá právo na náhradu nákladů řízení.

[33] Stěžovateli byl Nejvyšším správním soudem ustanoven advokát podle § 35 odst. 9 s. ř. s. V takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 9 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Při přiznání odměny v dané věci Nejvyšší správní soud určil odměnu výše uvedenému advokátovi ve výši 6 800 Kč [dva úkony právní služby po 3 100 Kč dle § 7 a § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, s přihlédnutím k ustanovení § 11 odst. 1 písm. a) a d) téže vyhlášky (převzetí a příprava zastoupení a návrh ve věci samé), a dva režijní paušály po 300 Kč za jeden úkon právní služby dle § 13 odst. 3 téže vyhlášky]. Celková částka 6 800 Kč bude advokátovi vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. února 2019

JUDr. Radan Malík
předseda senátu